Boj proti fašizma; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto $3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at the Post Office Dept. Ottawa.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 3. Št. 108. | Cena 5 c. | TORONTO, ONTARIO | WEDNESDAY, APRIL 18TH 1945. | Price 5c. | Vol. 3. No. 108.

Njegova smrt je ganila svobodoljubno ljudstvo sveta

PREVELIK NAPOR VOJNE IN NOTRANJA BORBA ZA PRAVIČEN SVET PO VOJNI STA POSLEDICA NJEGOVE PRERANE SMRTI.

Washington — V petek dne 13 aprila minulega tedna, je javnost pretresla nenadoma žalostna vest o smrti velikega človekoljuba, predsednika Združenih držav Ameriških — **Franklin Delano Roosevelt-a.** Umrl je ob 4.35 uri popoldne v Warm Spring Georgia, vsled kapi na možgane.

Nekako ob 1 uri popoldne se je tožil osebnemu zdravniku, da čuti izredno glavobol, katera je nastopila kot posledica kapi na možgane in kateri je končno podlegel v svojem 63 letu.

Blagopokojni predsednik je bil rojen dne 30 januarja leta 1882 v Hyde Parku, New York, bil je peti bratranec pokojnega predsednika Theodore Roosevelta in 32-ti predsednik Združenih držav Ameriških. Svojo vzgojo je dovršil kot dijak vseučilišča Harvard Columbia in leta 1907 je postal odvetnik, na kar se je začel baviti tudi z domačo politiko in je leta 1910 bil že izvoljen državnim senatorjem države New York-a v 28 republikanskem okrožju. Kot predsednik Združenih držav je bil izvoljen dne 8 novembra leta 1932, katero mesto je zavzemal že v četrtem terminu do svoje smrti.

Zgodovinarji kateri so opisali življenja in delo predsednikov Združenih držav med temi Linkolna in Jefferson-a, bodo nedvomno podali dostojno mesto v blag spomin pokojnemu predsedniku Rooseveltu. Na splošno, je bil znan veliki človekoljub in resnično tudi borec za človeške pravice. Žal temu da ni doživel videti plodove sporazuma v Teheranu in Yalty, katerega je bil incijator vred z Stalinom in Churchillom. Prevelik napor vojne in odločna borba na znotraj proti reakciji raznega kalibra za pravičen svet po skončani vojni, sta posledica njegove prerane smrti, kljub njegovi prejšni paralizi na nogah.

Med številnimi sožalji od raznih ustanov, organizacij in pokretov, globoko ganjen z smrtjo pokojnega predsednika, je poslal sožalje premier Staljin, njegovi soprogi in narodu Združenih držav. Sožalje je poslal tudi predsednik Zveze Socijalističnih Sovjetskih Republik, Kalinin, ter število drugih visokih uradnikov. Enako so poslali državni voditelji Vel. Britanije in vseh drugih držav Zedinjenih narodov.

Pogreb se je vršil v nedeljo dne 15 aprila in je pokopan v družinskem mirodvoru v Hyde Parku, New York.

Ohranimo mu blag spomin.

FRANKLIN DELANO ROOSEVELT

Evakuacija japonskih civilistov

Odkar se zavezniške armade s zapada in Rdeča Armada približujejo Berlinu — prestolici za trosenje laži v svetu, posebno z rdečim strašilom — tudi japonska prestolica Tokio, ni ostala nezapažena.

Mogočni ameriški bombniki "Super trdnjave", se pojavljajo z teškimi tovori streliva nad Tokijem zaporedoma. Velik del mesta je v razvalinah kot posledica ameriških bombnih napadov, ter obenem posledica za evakuacijo nad 3 milijone japonskih civilistov.

Japonski imperijalistični krogi računajoč ako zavzamejo pacifiška otočja in izolirajo na ta način Združene države, da je vojna zadobljena in impirijalistični načrt za dominacijo Pacifika izpopolnjen. Zdi se da so se osiščni japonski zavezniki uračunali na enak način, kakor nemški kaprol v Evropi in predvsem v napadu na Sovjetsko Unijo.

Ameriške leteče trdnjave mečejo ogromno tonažo streliva na Tokio s zraka, dočim je ameriška armada okupirala že večji del prej zasedenih otokov na Pacifiku.

Poznejše vesti izražajo mnenje, da bo Sovjetska Unija kmalu napovedala vojno Japonski. To mnenje izražajo na podlagi nepotrjenih vesti, da japonski imperijalisti prevažajo večji del svoje armade ob madžursko-sovjetski meji. Koliko resnice je na tem, nam pokaže bodočnost. Toda ni izključeno, da bi se japonski imperijalisti odrekli svoje pohlepnosti po zasedi sovjetskega ozemlja na dalnjem vzhodu.

OSMO VOJNO POSOJILO

Toronto — Dne 23 aprila začne kamp. za 8. vojno posojilo v sicer za en bilijon in 350 milijonov dolarjev. Osmo vojno posojilo je tembolj važno posebno za gospodarsko pomoč narodom v Evropi po osvobojenju in pa povojnem programu za javna dela v deželi.

Zato je potrebno da podpiramo osmo vojno posojilo in kupimo kolikor več mogoče vojnih bondov. Kot znano da so tako obresti večje in tudi varnost za vojne bonde, je torej vsekakor v korist vsakega posameznika.

Z treh strani proti Berlinu

NEMŠKI KAPROL NAVDUŠUJE BREZUPNE FRITCE NA POSLEDNJI ODPOR

Po zatrdilu tozadevnih vesti, zmagoviti oddelki Rdeče Armade prodirajo v močni ofenzivi v treh strani proti poslednjim utrdbam pred Berlinom. Čete pod poveljstvom maršala Žukova, so okupirale močne obrambne planote južnozapadno in severozapadno ob mestu Kuestrin in so odaljene komaj 17 milj od Berlina. Dočim so čete pod poveljstvom maršala Koneva prekoračile reko Neisse v smeri spojitve z tretjo ameriško armado, katera se že nahaja ob Čehoslovaški meji, ter čete pod poveljstvom maršala Rokovovsky prodirajo severno ob pristaniščnem mestu Stetinu.

Iz nacističnih virov poročilo pravi, da je situacija resna na celi vzhodni črti. Nemški kaprol ponavlja le umirajoče propagandne besede prizadevajoč si navdušiti brezupne Fritce na poslednji odpor in pravi: "Boljševiški in največji sovražnik je podvzel poslednjo ofenzivo. Poslednja bitka je v teku, ki zahteva od vsakega vojaka, da ostane na svojem položaju in nadzoruje častnike, kateri bi izdali povelje za umik".

Vendar pa je zmanjkalo nemškemu kaprolu besed z katerimi se je navadno poslužil rekoč: "Vse gre napram načrtu." Ta napoved kakor razvidno je šla rakom žvižgat! Zmagoviti oddelki Rdeče Armade, potem ko so okupirali Dunaj, prvo glavno mesto v Evropi, katero je okupiral Hitler pred leti, prodirajo čez Moravsko ob glavnem mestu Brno. Tako tudi ob jugoslovanski meji proti Gradcu. Pri zavzetju Dunaja, okrog 130 tisoč nacističnih vojakov je bilo ujetih, kakor tudi ogromna količina vojne opreme.

Posamezni krogi izražajo mnenje, da se z naglico približuje popolni poraz Hitlerjeve Nemčije. Tako med nacističnim vojaštvom, kakor tudi civilnim prebivalstvom prevladuje nezadovoljstvo in brezupnost za nadaljevanje vojne.

Hitlerjevi Nemčiji dnevi so šteti!

VSTANOVLJENA VLADA SRBIJE

New Work — Na svečanem zasedanju predstavnikov srbskega naroda, je vstanovljane vlada Srbije, je naznanila radio postaja iz Beograda. Srbija je ena od petih federativnih enot nove demokratske federativne Jugoslavije.

Pretseddnik vlade za Srbijo je Blagoje Nešković, minister za notranje zadeve Milentije Popović, Mitra Mitrović Džilas, minister prosvete in Rev. Milan Smiljanič, minister za poljodelstvo.

PORT ARTHUR NAM NUDI PRIMER

Port Arthur — Lokalni odbor Sveta Kanadskih Južnih Slovanov za pomoč narodom Jugoslavije, brzojavno poroča naslednje: "V nedeljo dne 15 aprila se je vršilo javno zborovanje na katerem so vdeleženci prispevali nad šest tisoč dolarjev za pomoč narodom Jugoslavije. Njihovo oduševljenje pa je, da se nadalje zbira pomoč v to plemenito svrho".

W. Papič.

Provincionalne 4 in federalne volitve 11 junija

KONSERVATIVNA REAKCIJA DO SKRAJNOSTI RAZBURJENA

Ottawa — Premier King je minulega petka naznanil v poslanski zbornici, da se bodo vršile Federalne volitve dne 11 junija t. l. Dasi so bila že dalj časa ugibanja glede federalnih volitev in glede datuma, je to naznanilo do skrajnosti razburilo konservativno reakcijo zaradi dejstva, da je bivši Ontarijski provincionalni premier Drew, naznanil, da se bodo vršile provincionalne volitve 11 junija. To naznanilo je podal 24 ur prej predno je naznanil federalne volitve premier King.

To pa kakor je razvidno, je do skrajnosti razburilo konservativno reakcijo, katera si je na vso silo prizadevala izsiliti federalne volitve še lanskega leta pod pretvezo famozne naborne kampanje. Prav verjetno je, da ni tedaj računala na poraz Drew-vove vlade zaradi razdorne kampanje, katere je bil poglavitni cilj zasenčiti resnico pred ljudstvom, ter na ta način v neodrejenosti javnega mnenja doseči oblast v deželi.

Ta zelo pretkana namera se ni posrečila in je rezultirala po zaslugi naprednega in progresivnega mnenja, posebno pa unijskega gibanja, da je poražena reakcionarna konservativna vlada premiera Drew-a.

Konservativna reakcija se sklicuje, da je premier King iz bojazni pred zmago konservativcev v Ontario, določil 11 junija za federalne volitve, kakor je določen za provincionalne. Toda kdor je zasledoval delo reakcionarne konservativne vlade za minula dva leta, je na jasnem, da bodo volilci v provinciji Ontario za sigurno pri volitvah 11 junija splošno odgovorili reakciji z tem, da bodo oddali svoj glas za kandidate, kateri so pripravni ščititi narodno edinstvo kot najmočnejšo podlago za dosego večjega blagostanja za ljudstvo v Kanadi in pa medsebojni kooperaciji za ljudstvo v splošnem v svetu po skončani vojni. Kakor znano se bodo torej provincionalne volitve vršili 4 junija.

Jugoslavija in Sovjetska Unija podpisali pakt vzajemne pomoči in prijateljstva

PAKT ODPIRA OBSEŽNO MOGOČNOST ZA KULTURNI IN EKONOMSKI NAPREDEK OBEH DRŽAV

Moskva — Jugoslavija in Sovjetska Unija sta minuli teden podpisali 20-letno pogodbo vzajemne pomoči in prijateljstva, kakor je uradno naznanjeno iz Moskve in sicer, ko sta premier maršal Tito v imenu Jugoslavije in vnanji komisar Vječeslav Molotov v imenu Sovjetske Unije podpisala tozadevno pogodbo. Pogodba se avtomatično podaljša po terminu pet let, razen da ena ali druga podpisnic želita isto prekiniti in da je naznanila svojo željo eno leto vnaprej pred določenim terminom.

Tozadevna pogodba podpisnic vsebuje naslednje:

1 — Obe državi boste nadaljevali in si pomagali tako vojaško kakor tudi drugače z vsemi sredstvi ki so jima na razpolago v borbi vred z Združenimi narodi do popolne zmage nad Hitlerjevo Nemčijo.

2 — Ako bi bila ena ali pa druga prisiljena v vojno proti Nemčiji ali njenih zaveznikov po skončani vojni, bo druga nudila takojšno vojaško in drugače pomoč z vsemi sredstvi ki so ji na razpolago.

3 — Obe državi se soglašate tesno sodelovati v vseh mednarodnih aktivnostih vsmerjenih za varnost mira in medsebojne vzajemnosti med narodi, ter boste doprinašali svoj delež k spopolnitvi teh ciljev.

4 — Niti ena od podpisnic te pogodbe ne bo podpisala ali se pa pridružila kakoršni koli zvezi, ki bi bila naperjena proti eni ali drugi.

5 — Po skončani vojni obe državi hočete delati v pravcu prijateljstva in medsebojnega sodelovanja, ter z tem ojačati kulturne in ekonomske odnošaje med obema državama.

Vnanji komisar Vjačeslav Molotov je ob tej priliki dejal: "Tako pogodbo bodo pozdravili vsi svobodoljubni naroti, zlasti Slovanski, ker v resnici vsebuje novo konsolidacijo v njihovi borbi za slavno bodočnost. Je obenem solidna podlaga za kulturni in ekonomski napredek med Sovjetsko Unijo in demokratično Jugoslavijo po vojni."

Dočim je premier maršal Tito istočasno podal naslednjo izjavo: "Medsebojna pogodba opravičuje svojo veliko važnost v borbi proti Hitlerjeve Nemčije, ter je fundamentalni predpogoj za varnost srečnejše bodočnosti v Evropi."

Povsem naravno je, pravi maršal Tito, da se Jugoslavija oslanja tako za varnost svobodnega razvoja kakor tudi za pomoč na močno koalicijo velikih zaveznikov, skovano v borbi proti skupnega sovražnika.

TRST IN ISTRA PRIPADATA JUGOSLAVIJI

Moskva — Maršal Tito je v intervju dopisnika "Rdeče Zvezde" glasilo Rdeče Armade omenil naslednje: "Trst in Istra. pripadata Jugoslaviji. Prebivalstvo teh pokrajin se je že zdavnaj opredelilo da pripade pod Jugoslavijo, kot resnično njen sestavni del, kateri je bil odtelešen po prvi svetovni vojni in je pripadal pod Italijo.

HARRY S. TRUMAN NOVI PREDSEDNIK ZDRUŽENIH DRŽAV

PO ZAPRISEGI JE PODAL IZJAVO, DA BO NADALJEVAL POLITIKO POKOJNEGA PREDSEDNIKA ROOSEVELTA

Washington — Drugega dne po smrti predsednika Roosevelta, je bil zaprisežen po vrhovnem sodniku najvišjega sodišča Združenih držav, Stone, novi predsednik Združenih držav, Harry S. Truman, bivši podpredsednik v Rooseveltovem kabinetu.

Po prisegi predsednik Truman je podal izjavo, da sedanji kabinet pokojnega predsednika Roosevelta, ostane neizpremenjen in da hoče nadaljevati njegovo politiko. Zagotovil je tudi, da se bo kljub smrti predsednika Roosevelta vršila ob določenem času konferenca Zedinjenih narodov v San Francisco za varnost mira po skončani vojni, dasi so posamezni krogi izražali mnenje za odložitev konference.

Nadalje novi predsednik kakor trdijo vesti, je naslovil preko ameriškega ambasadorja v Moskvi premieru Stalinu pismo v katerem pravi, da bi navzočnost Molotova na konferenci izražala večji izraz za kooperacijo med obema državama in obenem pripravnost k izgraditvi položenih načrtov v mednarodnih ozirih. Po zatrdilu vesti, premir Stalin je odobril priporočilo in je naznanjeno, da bo Sovjetsko Unijo, oziroma delegacijo na konferenci Zedinjenih narodov zastopal, vnanji komisar Vjačeslav Molotov.

Ali bo res novi predsednik nadaljeval politiko pokojnega predsednika Roosevelta, zaekrat je nemogoče napovedati. Novi predsednik je vsekakor eden od opozicije v demokratski stranki, namreč znan antinovo-dilovec. Bodočnost bo pokazala in predvsem v dejanjih in ne v zgolj besedah.

Jugoslovanska delegacija prispela v New York

New York, 16 aprila — Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev je brzojavno naslovil sledečo vest:

"Jugoslovanska delegacija na potu v San Francisco na konferenco Zedinjenih narodov, kateri načeljuje vnanji minister dr. Šubašič, je prispela v New York. Poleg vnanjega ministra nove jugoslovanske vlade premiera Tita, delegacijo sestavljajo še naslednji člani: General Sreten Zujevič-Crni, finančni minister; Stanoje Simič, ambasador; polkovnik Vladimir Dedijer časopisni ataše in Stane Krašovec, direktor državne komisije za rekonstrukcijo Jugoslavije."

Delegatom nove jugoslovanske vlade kličemo: "Dobro nam došli!"

Zavezniške čete se približujejo Berlinu

Pariz — Ameriške čete potem ko so prekoračile reko Elbo prodirajo v dvej smeri in sicer proti Leipzigu in pa Magdeburga, 60 milj južnozapadno od Berlina. Dočim britske in kanadske čete pode nacistične sile bolj severno proti zalivom Baltiškega morja.

Napram zatrdilu vesti, prav hudi boji so v teku na drugi strani reke Elbo, kjer se nacistične sile močno upirajo z protinapadi proti napredovanja zavezniških armad. Vojni vjetniki izpovedujejo, da je izdano povelje nemški vojski braniti Berlin do poslednjega moža na zapadnem obrežju reke Elbe in vzhodnem obrežju reke Odre. Če tudi je deloma zavstavljena ofenziva zavezniških armad v pravcu mesta Magdeburga, tretja ameriška armada prodira z naglico proti Leipzigu in Dresdenu v smeri spojitve z Rdečo Armado.

V zadnja dva tedna zavezniške armade so ujele na zapadni bojni črti 218.000 nemških vjetnikov, med temi večje število bivših generalov in častnikov. Vsekakor značilno je tudi, da so istočasno okupirale takozvano shrambo nacističnega ropa po celi Evropi v rudniku soli, v bližini mesta Moeckers. Računa se da rop znaša v težji od dragocenjenih predmetov in v zlatnini preko 100 ton. V ta rudnik so nacistični roparji znašali dragocene predmete iz cele Evrope in kateri je prišel v roke zavezniških armad. Najbrž da je prav dosti stvari tudi iz Jugoslavije.

Toda približuje se konec tako ropanju, kakor tudi povzročevalcem strašnih zločinov v Evropi.

ZA TORIJEVCE NI MESTA V CIVILIZACIJI

Toronto — Mitchell Hepburn vodja liberalcev v Onterio je na nominacijskem shodu dejal, da za torijevce ni mesta v civilizaciji. Boril se bom v obojih volitvah proti njih — pravi Hepburn.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaročenih člankov in dopisov se ne vrača.

Kdo in odkod so ter kakšne zločine so vprizarjali narodni izrodki

Uredništvo lista je sprejelo dosedaj eden od najvažnejših spisov Komisije pri Predsedstvu SNOS za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev. **Brošuro je sestavil na podlagi resničnih podatkov Dr. Makso Šnuderl, predsednik Komisije, ter član AVNOJ-a in SNOS-a, v kateri je opisal točno ime, vas in okraj posameznih narodnih izrodkov in kakšna grozodejstva so izvajali nad slovenskim narodom in njegovem imetjem. Podan je točen datum, kdaj in kje so bili izvršeni posamezni strašni zločini, kdo je pomagal in kdo je dajal navodila. Kakšne naredbe so izdajali italijanski fašistični generali, kakšne tkzv. "črna roka", "švabobranci", plave in bele garde. Kaj vse so delale te razbojniške tolpe pod praporom "križarske vojske proti komunizmu", proti Narodno-osvobodilnega gibanja in njegovega vodstva.**

Med temi izrodki dobimo poleg navadnih zapeljancev in zaslepljencev, kateri so zdrseli navzdol na najnižjo stopnjo po človeški dostojnosti v svojem početju, teroriziranju, ropanju, umoru in požiganju, tudi večje število ovaduhov, ki so bili znani prej med revnim ljudstvom "boljša" družba. Taki iz "boljše" družbe in zlasti iz duhovniškega stanu, so dajali navodila sovražniku, denuncirali narodne bojevnike in pošiljali razbojniške tolpe v vasi, proti nedolžnim vaščanom iz zgolj enostavnega razloga, ker so se bodisi njihovi sinovi ali hčere borili in če so tudi sami izražali mržnjo proti nemških in italijanskih fašističnih okupatorjev.

Za tolpe tkzv. črne roke, kateri načeljuje Rupnik, Novak in drugi izrodki slovenskega naroda, je zadostoval le njihov lastni presodek. Še bahali so se, koliko deklet, koliko otrok, ali pa partizanov je pobil ta ali oni, Na ta način so tolpe črne roke, plave in bele garde, ter skupine "švabobrancev" izvajali strašna grozodejstva, katerim ni mogoče najti primera v povesti človeštva. V svoji nečloveški pohotnosti, surovosti in neomejeni podivjanosti, so v marsikaterem oziru prekašali svoje nemške in italijanske fašistične telovaje. Sto in sto mož, žena, otrok in narodnih bojevnikov, je bilo umorjenih po zaslugi teh podivjanih tolp, teh narodnih izrodkov.

Brošura, če tudi zaenkrat ni spopolnjena in je nemogoče podati celotnih podatkov o številu žrtev, izgnancev na prisilno delo v Nemčijo, ter tisočev v koncetracijskih taboriščih, vendar ugotavlja da znaša celotno število po dosedanjih podatkih okrog 150.000 oseb. To število bo temvečje, ko bo mogoče podati popolne in natančne podatke enkrat po osvoboditvi Slovenije. Toda kljub temu, brošura podaja strašen pregled grozodejstev na slovenski zemlji. Čitatelju se lasje ježijo na glavi, ko vse to čita, kjer je točno opisano, kdaj in kdo ter odkod je zločinec, kateri je vprizoril zločin, ki presega vse meje človeške dostojnosti.

Vse to boste čitali v naslednjih izvodih lista zaporedoma in je priporočljivo da oni, kateri niso naročeni na list in je njihova želja, da zasledujejo ta strašen opis, da se naroče na list če ne za celo vsaj za pol leta.

Ta dokument je najboljši odgovor raznim rušiteljem narodnega edinstva. Ker z svojim protinarodnim delom podpirajo in posnemajo v tem oziru razbojniške tolpe črne roke, plave in bele garde, ter "švabobranske" skupine v starem kraju..

Obsodino lažnjivo trditev Fotiča in njegove zarotniške skupine

Ako bi kdo mislil, da je Konstantin Fotič potuhnjeno se umaknil v pokoj, ko je dobil "francosko potnico" iz položaja jugoslovanskega ambasadorja v Washingtonu, se moti. Četudi je bila njegova namera in prizadevanje, da za svojo zvestobo v službi protiljudskim in profašističnim režimom, se namesti v udobnem stanovanju z mastno plačo, zaenkrat se je ta namera prav nerodno ponesrečila. Do tega zaključka pridemo ne samo vsled dejstva, da je med vsemi poštenimi rodoljubnimi jugoslovanskimi izseljenci znan kot kolovodja protinarodnih in zarotniških skupin na tem kontinentu, ampak na podlagi njegove lastne izjave, ki jo je podal minuli teden v Royal York hotelu pred člani takozvanega Kiwains Kluba v Torontu. Njegova lažnjiva izjava je najboljše merilo za obsodbo in je le dolžnost vseh svobodoljubnih in rodoljubnih izseljencev, da obsodijo tako njega kakor tudi njegovo zarotniško skupino, ker to zahtevajo interesi naroda nove domovine in nas samih kot izseljencev.

Fotič, kateri ni odnehal od protinarodnega dela, je ob tej priliki pred članstvom omenjenega Kluba izjavil: "Vzlic formiranja nove jugoslovanske vlade, katera je razultat doseženega sporazuma v Yalty, ne predstavlja večje spremembe v obsegu politične situacije v Jugoslaviji. Nova začasna vlada, nedvomno kontrolirana po eni stranki — Komunistični — katera kontrolira politično in ekonomsko življenje v deželi, dasi je le majhna frakcija napram prebivalstvu, kateremu vsiljuje svojo oblast potom diktatorskih metod. Tito je pod pretvezo formiral prijateljske odnošaje med Jugoslavijo in Bolgarijo, ter brez predhodnega posvetovanja z katerem koli srbskem predstavnikom takozvano avtonomno Macedonijo."

To lažnjivo izjavo je podal bivši jugoslovanski ambasador Fotič. To ni ne prva in najbrž tudi poslednja taka izjava z strani protinarodnih elementov, kateri so že zdavnaj za stran ogromne večine jugoslovanskih iseljencev prenehali obstojati kot neko predstavništvo, razen zarotniške skupine, kateri je poglavitni cilj z lažnjivimi izjavami ustvarjati nezaupanje in dvoum tako med narodom, kakor tudi javnim mnenjem.

Po svoji izjavi se seveda nerazlikuje od srbskih četnikov, hrvatskih vstašev in slovenskih "švabobrancev". V tem oziru so si prav enaki oni posamezniki iz verskih kakor tudi političnih protinarodnih krogov.

Takozvana tvrdka o "komunizmu", rdečem strašilu", nosi žig Hitlerja, Goebelsa in drugih fašističnih zločincev, kot koprena za katero se skrivajo resnične namere protinarodnih elementov. Kakor Fotič, ter njemu podobni se ne sramujejo poslužiti z izumom nemškega fašizma, četudi je cel svobodoljubni svet ga zavrgel in spoznal le perečo resnico za katero se bojujejo narodi, da je poleg fašističnih zločincev potrebno odstraniti tudi razne Fotiče in fotičevce, da se zavarujejo narodni interesi.

NA PREDVECER ZMAGE

PIŠE: EDVARD KARDELJ

(Nadaljevanje)

Ostanki se zlivajo skupaj z nedičevsko-ustaškimi ostanki v enotno izdajalsko čredo, ki bo do zadnjega trenutka ostala tam, kjer bodo sovražniki naših narodov, kajti druge poti nima več. Ogromen priliv hrvaških ter srbskih borcev v NOVJ ter širok razmah NOV v Srbiji in na Hrvatskem je najboljši dokaz, da je ta protiljudska gospoda izgubila sleherni kontakt z ljudskimi množicami.

Do nedavnega so velesrbski protiljudski in izdajalski krogi v emigraciji trdili, da Srbija ni pod partizanskim vplivom in da so oni edini pravi predstavniki srbskega naroda .Pri tem so dokazovali svojo legitimacijo s tem, da je v zadnjih dveh letih partizansko gibanje v Srbiji zaradi izredno močnega okupatorskega pritiska imelo relativno manjši razmah, kakor v nekaterih drugih pokrajinah Jugoslavije. — Oprti na tak dokaz so ti krogi vse do zadnjega časa poskušali prepričati zaveznike, da imajo edino oni pravico govoriti v imenu Srbije.

Tudi ta dokaz prav te dni dogodki v Srbiji razkrinkujejo kot najprozornejšo laž. Zdaj, ko so z bolgarsko kapitulacijo oslabljene okupatorske sile v Srbiji, prihaja do izraza pravi duh Srbije, tisti, ki je navdajal Srbijo 1941. l. jeseni, ko se je ves srbski narod dvignil k uporu proti okupatorju. Po vsej Srbiji se danes organizirajo in razvijajo višji in nižji organi narodne oblasti.

Sovražniki narodno osvobodilnega gibanja so s tem izgubili svoj "najmočnejši" adut.

Manj važna je slovenska reakcija v inozemstvu na čelu z Miho Krekom. Ona je popolnoma odkrito povezala svojo usodo z Rupnikovimi domobranci, ker nobenega drugega oporišča ne more niti imeti. Skupaj z domobranskimi izdajalci se je razvijala tudi ta Krekova druščina v inozemstvu. Ona danes organizirano dela na razbijanju Jugoslavije in se zavzema za nekako srednjeevropsko katoliško federacijo, ki bi bila v resnici obnovljena avstro-ogrska monarhija. Tak je konec tiste slovenske protiljudske reakcije, ki je 23 let v stari Jugoslaviji gospodarila na slovenskih tleh v službi beograjskih velesrbskih režimov.

Jasno je iz vseh teh dejstev, da so se vsi narodi Jugoslavije po svoji ogromni večini odločili za pot narodno osvobodilnega gibanja. Ni dvoma, da sta AVNOJ in NKOJ edina upravičena in resnična gibanja narodov Jugoslavije.

Zunanje-politični položaj Jugoslavije

Med tem časom so se znatno okrepile zunanje-politične pozicije narodno osvobodilnega gibanja in nove Jugoslavije sploh. Laž o "gorskem carju" Draže Mihajloviču je v inostranstvu v toku letošnjega leta popolnoma skahirala in z njo vred bivše jugoslovanske "vlade" v emigraciji, ki so razširjale to laž v svet. Padec Puričeve vlade je naletel na odobravanje ne samo

(Nadaljevanje na 4 st.)

Sedemindvajseti marc je mejnik med novo in staro Jugoslavijo

Vancouver — Po dolgem času sem vendar dobil spet priliko, da napišem par vrstic za naš list Edinost.

Dne 27 marca smo tukaj v Vancouverju praznovali četrto obletnico vstaje jugoslovanskih narodov proti fašizmu in domačih izdajalcev. Sklicali smo za ta dan javni shod v Hrvaškem domu, na katerem so razni govorniki tolmačili pomen tega dne za narode Jugoslavije.

Kaj pomeni 27 marc za narode Jugoslavije

Jaz mislim, da je to dan o katerem bodo govorili in pisali še pozni rodovi. To je dan ponosa in slave za vsakega Jugoslovana. Na ta dan so narodi Jugoslavije pokazali svojo duševno veličino v takem obsegu, kakor je ni pokazal še noben drugi narod na svetu.

Vsi vemo kakšen je bil položaj v Evropi v začetku leta 1941. Kruti fašizem je bil na pohodu, da si osvoji cel svet. Hotel je pahniti človeštvo nazaj v temo srednjega veka. Zaradi izdaje reakcije v raznih državah (katera ni bila nikdar nekaj drugega kakor potuhnjeni fašizem), prav posebno z pomočjo poljske, francoske in jugoslovanske reakcije, je fašizem dosegel nekaj lahkih zmag v Evropi. To ga je upijanilo, da je besnel in v besu tedaj prežal ne samo na par držav v Evropi, ampak na cel svet. Države so začele padati, kakor gnjile hruške iz stebla skoro brez boja. Anglija je bila na svojem otoku brez moči. Sovjetska Unija in še edina nada v tem oziru, se je pripravljala na obrambo. Toda nihče ni mislil, da bo napadena tako kmalu. Ostala Evropa je bila že vsa podjarmljena, ko je prišla na vrsto Jugoslavija. Reakcija po vsem svetu, je že govorila, da je vsak odpor proti fašizmu ("nepremagljivi nemški armadi") nesmiseln, češ, da je fašizem vsemogočen.

Jugoslovanska reakcija, ki seveda ni smela zaostajati za svojimi bratci v drugih državah, je na prvi mig stekla na Dunaj, da fašistom proda državo in narod. Izgledalo je ,kakor, da je morala popolnoma izginila v Evropi. Ko so bili drugi narodi v Evropi na sličen način izdani, so bili zbegani kakor ovce brez pastirja, niso vedeli drugega kot kloniti glave in ponižati se pred fašistično tiranijo po zaslugi notrajnih izdajalcev. Narodi Jugoslavije, niso klonili ne glave in se niso udali razbojniškim fašističnim tolpam. Narodi Jugoslavije so našli ne le svojo dušo, kakor je rekel premier Churchill, ampak so našli tudi njeno veličino in moč.

Začela se je kalvarija. Narod je pognal izdajalce in majhen po številu kakor je bil, je zaklical mogočnemu in zmage pijanemu fašizmu: **"Do tukaj in nikamor dlje!"** To je bil dejanski čin nad katerim je takrat strmel cel svet in začel občudovati drznost take napovedi. Pozneje se je pokazala kot edino pravilna.

Narod Jugoslavije je dvignil prapor morale visoko v najbolj črnih dneh. V času, ko si marsikateri narod niti misliti ni upal o morali ali pa uspešnem odporu. Zavedal se je prav dobro o moči, tolovajstvu podivjanega nemškega fašizma. Slutil je tudi, da se izdajalstvo na znotraj ne omeja samo na Cvetkovič—Maček kabinet, ampak da ima korenine še dalje. Vedel je da bo moral poleg zunanjega sovražnika, udariti istočasno notranjega. Kako težavno je to podjetje, si lahko vsak sam predstavlja. Toda naši rojaki v starem kraju, so se lotili te naloge in s tem pokazali svetu silo svoje duševnosti. Pri izvrševanju te naloge, to je v borbi proti zunanjemu in notranjemu sovražniku, so pokazali sposobnost kakršne svet še ni videl.

Kdaj v človeški zgodovini je še narod čigar dežela je bila zasedena po sovražniku, organiziral armado, ki se je borila na raznih frontah dolga štiri leta edino s orožjem, ki ga je v borbi odvzemala od sovražnika Tukaj ni zadostovala samo jeklena volja in visoki moral, tukaj je bilo treba tudi razuma. In ta je duša jugoslovanskih narodov.

Sedaj pa primerjajmo temu dušo jugoslovanske reakcije. To je tistih krogov, kateri so se čutili poklicani, da vodijo ta narod, dasi niso bili vredni da bi razvozlali čevelj zadnjemu vojaku jugoslovanske armade. Poleg vse krutosti in odiranja, katero so uganjali nad svojem narodom. Pustili so preplaviti deželo fašističnim agentom že davno prej pred vojno, zanemarili so armado, kljub temu, da je ljudstvo plačevalo ogromne vsote za njeno izdržavanje. Na čelo armade so postavili skoraj same bodisi izdajalce ali mehkužneže, tako da se je ta armada sesula v nekaj dneh. Nato so pobrali zlato, ki je bilo last naroda in jo popihali v inozemstvo odkoder so sramotili osvobodilno borbo svojega naroda. Slovanski vzajemnosti, katera bi edino mogla rešiti narod katastrofe, so nasprotovali in se oklepali bolj Rima in Berlina, kakor pa recimo Moskve. Tako so državo in narod naravnost tirali v propast. To so vam tisti državotvorni elementi o katerih smo tolikokrat slišali pred to vojno. Veliki "patrioti" prav do ušes — kaj pa... Pri tem so si z zelo majhno izjemo vsi enaki civilni, vojaški ali cerkveni krogi takozvane 'boljše' družbe. Da...pravi tudi cerkveni krogi, so se izkazali ravno tako brezvestni, kot drugi. Le poglejte kaj počenjajo ti krogi okrog "Zveze Slovenskih Župnij" v Ameriki, da o drugih niti ne govorim? Kako trdovratno in nesramno lažejo o Partizanih še danes, ko že celi svet ve resnico. Menda zato, ker v boga neverjamejo! Toda o tem kaj več drugič. To je torej duša reakcije raznega stanu in poklica. To je odgovor vsem onim, kateri sodijo narod po njegovi reakciji.

Na to vse nas spominja 27 marc. Je to dan slave, je pa tudi spominski dan velikega trpljenja, kakor tudi velike preizkušnje. Je pričetek neizmernega trpljenja narodov Jugoslavije. Je izbira med novo in staro Jugoslavijo. In prav zato ni nič čudnega, da je narod Jugoslavije našel svojo veliko duševno veličino v lastnem junaštvu svojih sinov in hčera, ter si izbral za svojo bodočnost novo pravično in svobodno Jugoslavijo, kateri načeljujejo narodni voditelji, katerih ime nebo nikdar izbrisano v njihovi narodni povesti.

Letos smo praznovali ta spominski dan z večjim veseljem, kot kdaj prej. Zmaga je blizu in bo kmalu konec strahovitega trpljenja, katero je moral prenesti narod Jugoslavije. Za zmago pa prihaja tudi nova boljša doba v Jugoslaviji. Doba — da je narod res enkrat svoj vladar in gospodar. V bistvu tega pomena, sloni načelo ljudskih odborov, kar pomeni oblast ljudstva samega. To je torej nova doba za narode Jugoslavije pod vodstvom novih narodnih voditeljev, kakor slavni maršal Tito in drugi, ki so mnogokrat tvegali svoje lastno življenje.

Kaj pa mi tukaj? Ali je dovolj, da samo praznujemo in se veselimo uspehu našega naroda, da praznujemo zmage naših vojakov v stari domovini? Ali ni naša dolžnost posvečati tako pažnjo pomagati njim, da bodo res vživali plodove svoje krvave in naporne borbe, kakor tudi življenskim in gospodarskim problemom v naši novi domovini, kjer smo se izselili pred leti. Naša dolžnost je kakor dostikrat slišimo v izjavah, da je potrebna narodna edinost za zmago nad fašizmom, enako pa zadobiti trajen in pravičen mir. Zato naše delovanje je tesno vezano z enim in drugim vprašanjem in edino ako bomo se zavzemali v naši aktivnosti za eno in drugo vprašanje vred z kanadskim narodom, tedaj lahko rečemo, da bomo želi tudi plod našega dela. Pomagajmo in delujmo vsi, vsak po svoji moči. Izgovora danes ni! Domovina nas kliče, a kličejo nas tudi naši lastni interesi za lepšo in srečnejšo bodočnost po skončani vojni.

Frank Sodec.

Nova vlada v Jugoslaviji, katera po svojem sestavu ni komunistična vlada, ali vlada kake stranke, tembolj vlada narodnega predstavništva raznih strank — je vlada, katera ne nudi več položaja bivšim narodnim izkoriščevalcem. Je pač vlada, katera ščiti narodne interese, verske in narodne svobodščine resnično sloneče na načelih življenske demokracije tako, da prvikrat v povesti navadni kmet, navadni delavec ter ljudstvo v splošnem, postaja svoj gospodar in vladar.

Povsem naravno pa je, da Fotič in njemu podobni, kateri niso nikdar zagovarjali ne demokracijo in še manj narodne svobodščine, kateri so izkoriščali narodne interese za svoje osebne položaje, neodobravajo in ne bodo odobravali tako vlado v Jugoslaviji.

Prav zato jih je narod obsojal prej in jih obsoja tudi danes!

Slovenija v borbi za svobodo

Piše: MIRKO G. KUHEL

SLOVENCI IN RUSI

Kot Slovani Slovenci najbolj občudujejo sovjetsko Rusijo. Za Ameriko in druge napredne države imajo globoko spoštovanje, toda nobeden drugi narod jim ni toliko pri srcu kot ruski. Med jugoslovanskimi narodi je slovenski ruskemu najbolj soroden. Ta fakt je bil posebno najbolj dokazan med prvo svetovno vojno, ko je avstrijska vlada poslala mnogo ruskih vojnih ujetnikov za delo v slovenske vasi in manjša mesta. Naši ljudje so brez posebnih potežkoč razumeli njihov jezik in ujetniki slovenskega in po par mesecih prebivanja v Sloveniji so Rusi z lahkoto govorili slovenščino.

Tedaj naš narod ni nobenega ujetnika vprašal, kakšne politične pripadnosti je, dasi so bili Rusi, "avstrijski sovražniki". Čutil je plemensko vez, ki jo je utrjeval sorodni jezik, in se zavedal, da so bili Rusi ravno tako prisiljeni boriti se za 'carja' kot so se Slovenci za avstrijskega cesarja.

Prve vesti o junaškem odporu rdeče armade proti Hitlerjevim hordam so južne Slovene elektrizirale. Stalingrad! Rusi tirajo nemško zverino nazaj v njen lasten brlog! Bližajo se — Balkanu! Boljšega zdravila bi ne mogel predpisati nobeden zdravnik. Ko je dospela v Slovenijo novica da pošilja sovjetska vlada svojo vojaško misijo v Jugoslavijo in v Slovenijo, je zavladalo velikansko navdušenje. Tam so se že nahajali člani angloameriške misije, na katere je bil narod silno ponosen. Sedaj pa še ruska misija! Juhej!

Ampak politični in vojaški voditelji, dasi prevzeti od navdušenja, so ostali realistični. Sprejem ruske misije ni bil nič večji kot sprejem Amerikancev in Angležev, Bila pa je ena razlika: Slovenci so se brez potežkoče (brez vsakih tolmačev) lahko pogovarjali s člani rdeče armade, kar je bilo nemogoče v slučajih slovenščine ne veščih Amerikancev in Angležev.

Načelnik ruske misije za Slovenijo je nadpolkovnik Bogomolov, podnačelnik pa polkovnik Petrahalceff. Ves štab te misije je kmalu po prihodu dal vsakemu vedeti, da je v Sloveniji radi vojaških in ne političnih razlogov. Dopustili niso niti, da bi jih partizani nazvali "Tovariš", češ, le člani rdeče armade smejo tako nazivati eden drugega. Brez posebnega izgovarjanja so zahtevali, da se jih pri nagovoru naziva "Gospodin". To stališče ni presenetilo samo Slovence, temveč tudi Amerikance in Angleže, ki so že "tovarišili" s partizani.

Rusi so se takoj izkazali za praktične vojake in so se brigali izključno le za vojaške zadeve. Potovali so po Sloveniji in proučevali in presojali vojaški položaj. Tratili niso ne časa ne besed. Partizanskim oficirjem so naravnost povedali, kaj jim je všeč in kaj ne, kje so napravili napake in kako jih naj popravijo. V tem oziru so Rusi bolj odprti kot Amerikanci ali Angleži, ki se v mnogih slučajih, boječi se zamere, niso upali javno izraziti svojo kritiko.

Rusi niso nobenega vprašali o njegovem političnem prepričanju. Zanimali so se le za vojaške zadeve. In vsled tega tudi slovenski komunisti niso imeli drugačne veljave pri članih ruske misije, razen ono, ki so jo zaslužili kot borci proti sovražniku na bojnem polju — in ne potom pisanja in govorice.

PRIMORSKO VPRAŠANJE

Osvobodilna fronta zlasti poudarja nove meje za povojno Slovenijo, v kateri mora biti uključeno tudi Primorje, Istra in južna Koroška. Vprašanje Trsta je tudi vedno na površju. Trst ima več slovenskega kot italijanskega prebivalstva, vsled tega partizanski voditelji zahtevajo, da zavezniki priključijo Trst k Sloveniji brez kakega plebiscita. Zahteva teh pokrajin od strani Osvobodilne fronte(predvojne politične stranke so skoraj do malega ignorirale to vprašanje) so pripomogle k razvoju partizanskega gibanja v vseh teh prizadetih okrajih. Narod je vse te zahteve glede preureditve mej z velikim navdušenjem pozdravil in jih podprl. Niti ne vprašuje katera "stranka" bo uresničila njegove aspiracije in težnje glede **Združene Slovenije.** V nobenem slučaju se Osvobodilna fronta ni posluževala gesla ali taktike, bodisi v notranjih ali zunanjih zadevah, ali napram okupatorju, — katerih ne bi narod v celoti odobraval in jih podprl.

Osvobodilna fronta posebno poudarja londonski pakt izza leta 1915, ko so bili primorski Slovenci prodani Italijanom za njihovo vojskovanje z zavezniki v prvi svetovni vojni. Osvobodilna fronta se je odločila, da se kaj takega ne same več ponoviti. Narod je politično dozorel in se je s svojim lastnim orožjem in trpljenjem povspel do veličine, katere čast in spoštovanje namerava pred vsem svetom braniti. Pripravljen je sprejeti posledice plebiscita v vseh krajih, toda glede Trsta smatra za upravičeno, da ga zavezniki izročijo Jugoslaviji kot kazen, katero mora Italija plačati za svoje sodelovanje z osiščem.

Komunizem v Sloveniji ne more uspeti

Po koncu te vojne Slovenija ne bo sledila Sovjetski zvezi niti ne Ameriki. Ekonomski sistem ene niti druge ni prikladen za tako majhno deželo. Toda našla bo srednjo pot, ki bo dopuščala popoln razvoj privatnih podjetij in obenem onemogočila kako veliko nezaposlenost. Sistem ruskega kolektivizma ni izvedljiv. Zadosti pa je dela za vsakega Slovenca in Slovenko za prihodnjih petnajst ali dvajset let. Dežela je zadosti razdejana in opustošena. In radi tega tudi pravi komunizem v Sloveniji ne more uspeti. Kar je komunističnih elementov, so priključeni k Osvobodilni fronti in vsi skušajo Slovencem priboriti take pravice, kot jih predvideva ameriški "Bill of Rights", gospodarske probleme pa prepuščajo takemu ekonomskemu načrtu, ki je na podlagi gospodarskega bogastva deželi najbolj prikladen.

Na podlagi teh dejstev bo v novi Sloveniji igrala komunistična stranka precej pohlevno vlogo, toda bolj realistično in narodnega značaja, torej ne more biti nevarna.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Kako smo praznovali velikonočne praznike

Timmins — Lepo spomladansko solnce je žarelo na nebu, ter pripekalo na zmrznjeno zemljo tukaj na severu. Marsikaterega je to lepo vreme spominjalo na svoj rojstni kraj, kjer smo že ob takem času nabirali cvetoče vijolice, šmarnice in druge cvetlice po košenicah, ali pa sadili krompir na veliki teden. Navadno otroci smo bili zelo živi v spomladanskih dnevih, ko se je narava začela prebujati iz zimskega spanja in kazati svoje prve cvete na cvetlicah, sadnem drevju in pa z zeleno travo pokrito trato. Kako veselo smo skakali in se igrali včasih še dolgo po solnčnem zahodu kje na vasi, dokler nas niso stariši poklicali za počitek. Medtem tudi starejši so uživali krasoto spomladanske narave in so zasukanih rokavov veselo šli na polje, vinograd ali pa košenice. Posebej je bila živahnost in veselost k velikonočnim praznikom, kajti poleg cerkvenih obredov, je bilo pripravljenega tudi nekaj boljšega za užiti, kakor pa navadne dneve skozi spomlad ali poletje.

Tako se torej lahko spominjamo svojih troških let in pri tem seveda skušamo praznovati te zapopadene praznike med ljudstvom, kljub temu, da je podnebje v marsikaterem oziru in posebno severnem Ontario z veliko razliko. Tukaj na severnem področju seveda nismo šli nabirati vijolice ali šmarnice, kakor smo to delali v starem kraju. Ampak smo na drugi način okrasili mizo z raznim pecivom. Pripravili smo vsega, kolačev, potic, sladke pijače, kisle, grenke itd. Tudi pirhov ni manjkalo.

Bilo je vsega skoraj na izbiro jedi in pijače. Moram pa reči, da je bilo slednje tudi take, da je celo usta postavila v nekakšen čuden izgled. In to pa nam je pripravil Frank Brkopec, Novomeščan. Četudi se Novomeščani bavijo z vinogradi, toda France topot nas je počastil z posebne vrste pijačo. Da pa ne boste ugibali kakšna je bila to pijača, naj na kratko povem. Franc je natočil veliko steklenico vina ali bilo je v tej steklenici več "Pelina", kakor vina. Saj menda vam je znana ta moško zdravilna roža "Pelin". In z tako pijačo nas je potretal France, dasi on sam ne pije, razen v tako veseli družbi, zaradi svojega zdravja. Tako smo torej imeli prav grenko pijačo in smo se res lepo zabavali kot da smo doma v kaki zidanici ali pa v hramu. France pa najbrž si prihranil steklenico takega vina za zdravilo. Topot ga je nekoliko več zavžil kot navadno in zapel tisto pesem: "Sem prijatelje povabil in še sam ga bom pil." Zatem pa je naredil kratek, toda prav lep govor. In ker je bil toliko korajžen da je nastopil tudi z govorom, je dobil 12 centov nagrade. Seveda govor je bil v angleškem jeziku, ker pa nismo vsi dobro razumeli, nam je potem prav lepo v slovenskem jeziku razložil Jože Starič. Dejal je:

"Mi imamo tukaj vsega dovolj, tako za jesti, kakor tudi za piti. Zložimo vsak po en dolar za naše trpeče brate in sestre v starem kraju." Ni bilo treba dvakrat ponoviti prošnjo. Vsi smo bili takoj pripravljeni prispevati po en dolar in še več v to plemenito svrho. Kajti ob tej priliki naše misli so segale prav tja v rojstno domovino odkoder smo se izselili pred leti. Spomini so se vrstili zaporedoma od otroških let, šolskih let in pa poslovitvi od naših dragih predno smo odšli v Kanado. Vsak od nas zagotovo, da ima kakega svojca ali znanca tam — kjer se danes bojuje naš narod za svojo in našo svobodo.

V to svrho so prispevali kakor sledi: Ignac Župančič pet dolarjev. Po dva dolarja: Joe Starič, Frank Brkopec, Lojze Hrib, Joe Smrke in Joe Glad. Po en dolar: Joe Šuštar, Rudy Gašparac, Marg. Slak, Reza Župančič, Anie Starič, Vera Šuštar in Pavel Kepka, ter 12 centov govor. Skupaj: $22.12.

Upam da bo moj brat Jože Smrke iz Sudbury kaj več poročal o vsemu. Videl je dosti lepih stvari tukaj v Timminsu. Peljali smo ga na ples, ki ga je priredil naš tamburaški zbor. Odnesel je kot za spomin iz tega plesa lepo spleteno "košarico" napolnjeno z lepimi vrtnicami, katero je naredila naša Stela Hočevar in podarila tamburaškemu zboru (katerega je tudi sama članica) pod vodstvom Jožeta Glad-a. Mladina nam v tem oziru kaže res nekaj lepega in smo lahko ponosni z njo.

M. Slak.

Na obisku med rojaki in rojakinjami v Timminsu

Timmins — Bil je lep spomladanski dan v sredo 28 marca 1945, kar je že nekaj izvenrednega za severni predel dežele. Najstarejši ljudje, ne pomnijo ob tem času tako izredno lepega vremena. Pravijo, da nekako pred 50 leti, je bilo nekako slično vreme.

Ta dan sem se tudi jaz odločil, da grem v Timmins obiskati svoje prijatelje, ter sorodnike od katerih sem bil odsoten že kaki dve leti in pol.

Nebom opisoval vožnje po železnici ,ker vsedel sem se na vlak ob 5.30 uri zvečer ter prišel drugega dne zjutraj ob 9.30 uri v Timmins. Torej nisem imel večje priložnosti videti nekaj zanimivega bodisi o pokrajini, katera je že itak znana našim izseljencem, kakor tudi o življenju ljudstva v posameznih mestih in naseljih. Povrhu tega pa bila je noč in ko sem prispel v North-Bay, ni bilo več luči, hoteli so pa najbrž bili, že vsi suhi. Nadaljeval sem pot proti Timminsu, brez da bi pogrešal kako "žlahtno" kapljico, kakor ji navadno pravimo.

Ko sem prispel v Timmins, sem se nekako počutil kot doma, še posebno ko sem zagledal sestro, ki me je prišla počakat na postajo. Z njo sva se takoj podala na njen dom, to je Slakovih in Župančičevih. Že med potjo sem srečal nekoliko znancev, kar očividno pomeni, da se priseljujejo novi ljudje v ta rudarski revir, kjer se koplje zlato rudo.

Pri omenjenih smo imeli prav mnogo pogovora o različnih zadevah, da skoro bi ne bilo ne konca in ne kraja. Kaj bi pa ne zanimalo nas vse skupaj, ko par let v odsotnosti ni tako dolgo doba, ali vseeno če pogledamo v njen razvoj vidimo velike izpremembe od tega časa.

Kar se tiče Jugoslovanov, eni so odšli, a nekateri so se priselili. Mladina je pa narasla ,da jo je skoraj težko poznati. Ker sem že pri mladini, naj omenim to, da je malo naselbin v tej deželi, ali pa morda nobene, ki bi toliko skrbela za svojo mladino, kot v Timminsu. Mislim v organizacijskem pomenu. Vsa čast in priznanje sotrudnikom za napredek mladine!

Krasno je bilo videti 20 deklic in dečkov na odru v godbenem zboru, ki so izvajali tako pomembne akorde na raznovrstne godbene instrumente. Na tamburice, violino, piano harmoniko itd., vsi v pol-krogu pod vodstvom Jožeta Glad, kateri mi je povedal, da jih ima skupaj 21 od 8 do 11 let starosti, ter da jih poučuje šele komaj dva meseca.

Verjamite mi pa, da ni tako lahko za tako kratko dobo da bi vsak učenec ali učenka, zaigrali izvrstno prav vsak komad. Potrebno je dobre volje tako učitelja, kakor tudi učencev, povrh tega pa rednega pouka nekoliko let predno lahko nastopa mladina z vsakim koncertnim ali muzikaličnim komadom.

Poleg tega ima pa še starejših zbor, katerih je po številu približno toliko kakor mlajših. Starejši zbor se pa lahko že meri z vsakim tamburaškim zborom. Slišal sem jih igrati na poslovilni večer, kateri je bil prirejen za odhodnico, živko Cividini. On je namreč šel k vojakom, ter na plesni zabavi v Finski dvorani. Od strani Slovencev in Slovenk, so bile obe omenjeni zabavi povoljno obiskani. Naj tudi omenim, da na obeh prireditvah dobitek, kateri se je izigral na kuverte, so dobili Slovenci, kar se ne zgodi vedno. Zato je obenem vredno da se omeni.

Torej kar sem videl tam, bi se lahko posnemalo drugod, kjerkoli je mladina. Le žal temu, da v vsaki naselbini ne dobimo vsaj enega Jožeta Glad, kateri bi se zavzel za mladino in jo poučeval tako marljivo kot on. V resnici on zasluži priznanje, kakor tudi stariši in mladina, katera se tako pridno uči. Le tako naprej!

Da nebom preveč zavlekel z dopisom, naj omenim še to, da sem se več prijateljem odzval na povabilo, kamor pa nisem mogel vsled hitro bežečega časa. Zatorej prosim da mi oproste. Jaz bi bil rad vse obiskal, ali kjer sem bil semi zdi, da sem se dalj časa zadržal v pogovoru in zato ni bilo mogoče nadomestiti potrebnega časa, da bi bil vse obiskal. Nevem, a vendar zdi se mi, da so se vsi založili z neko pristno in žlahtno kapljico, katero smo po malo seveda cukali, tukaj ali pa tam, skoro celi čas mojega bivanja v Timminsu. Nismo se opojili, ampak bili smo vsi kakor pravimo židane volje. Medtem smo seveda tudi zapeli sem pa kje kakšno, da je prav lepo zadonela med nami.

Nekdo bo morda rekel, da smo se potemtakem samo veseljačili in pozabili na vse drugo. Da ni bilo tako, ko smo bili vsi najbolj razpoloženi je vstal Jože Starič, ter v kratkem nagovoru izrekel nekoliko pomembnih besed. Namreč, da bi bilo dobro da se spomnimo ob tej priliki trpečih bratov in sester v stari domovini, kateri nimajo ne priložnosti, ne sredstev pa tudi časa da bi se zabavali in veselili. Razumeli smo te pomembne besede in smo med sabo zbrali $22.00 za pomoč v stari kraj.

Tako torej je potekal čas tako hitro naprej ob priliki mojega obiska prijateljev in znancev ter sorodnikov v Timminsu. Vse to mi ostane v dobrem spominu in upam, da kadar se ob drugi priložnosti zopet srečamo, da se bomo srečali z še veselejšimi pogledi in bolj zadovoljni, ker do tega časa bo morda tudi naša domovina osvobojena in vojna v Evropi skončana.

Iskrena hvala vsem za prijaznost in gostoljubnost, ter postrežbo.

Jože Smrke.

Vse-slovanski koncert in drugo iz Kirkland Lake

Kirkland Lake — Dne 22 aprila, to je v nedeljo zvečer bo prirejen velik Vseslovanski koncert v Strand Theatru. Začetek ob 8 uri zvečer. Pri tem koncertu, kateri je namenjen vprid 8 vojnega posojila, bodo sodelovala vsa Slovanska društva, katera so pridružena Vse-slovanskemu odboru in sicer 11 po številu. Ker je pri tem Odboru vključeno tudi Slovensko Pevsko Društvo "Triglav", je samo obsebi umevno, da bode tudi naše društvo dalo nekaj izrednega na označenem programu.

Kot sem slišal bodo mladi Slovenski Partizani nekaj posebnega pokazali topot (Tako namreč nazivajo naš mladinski pevski zbor). Ta isti zbor se tudi pripravlja, da v bližnji bodočnosti poda svoj radio program. Saj tako nekaj šepečejo med seboj. Povedati podrobnosti seveda nočejo. Kadar bom bolj natančno kaj izvedel o njih in o programu, pravi čas in dan za katerega so se odločili podati program, jim bom toliko na uslugo, da bom o vsemu natančno poročal v naše časopisje v vednost vsem čitateljem.

Mestni odbor Sveta za pomoč narodu v stari domovini, je na svoji zadnji seji zaključil, da se isti napram zaključkom seje glavnega odbora in današnjim prilikam v nekaterih ozirih preosnuje in sicer v glavnem:" Uvedena je prostovoljna mesečna članarina, namreč vsak posameznik se prostovoljno obveže in sam po svoji mogočnosti določi kolik bo prispeval mesečno za pomoč za v staro domovino. Vsak posameznik ne glede na vsoto, takoj pri vpisu bo prejel člansko knjižico v katero se bodo lepile znamke za vplačano vsoto. Pri vsakem poedinem društvu ali organizaciji, bo izvoljen po en pooblaščenec, ali dva poverjenika, kateri bodejo pooblaščeni pobirati članarino med članstvom njegovega društva ali organizacije in tudi izven teh pri svoji nacionalnosti. Odločene so redne mesečne seje mestnega odbora Sveta in to, vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldan v Ukrajinskem Delavskem Domu, 23 Hudson Bay. Seje so javne za splošno našo javnost, tam bo vsak enako imel priliko plačati svojo prostovoljno članarino, predvsem pa kar je glavno, da vsak dobi na željo ali zahtevo točne podatke in informacije o dosedanjem delu tukajšnega odbora, kakor tudi glavnega odbora v Torontu. Na ta način se daje prilika vsem, posebno onim, kateri si še vedno dajo uplivati od lažnih patriotov, češ, ves zbrani denar za pomoč stari domovini je pobasal bivši organizator Sveta Nikola Kovačevič in da je pobegnil z njim v stari kraj. Ja . . pa tudi E. Jardas, da si je iz tega fonda kupil "prekrasno vilo" v najlepšem kraju Toronta, a vsa roba zbrana in odposlana zadnji teden potom rdečega Križa — **reci in piši** — nad 500 ton v v Jugoslavijo.

Vsa ta roba po producentih teh laži v našem mestu je bila že zdavnaj prodana, seveda za velik profit Montrealskim zakonitim židovskim trgovcem, kar pa jo je še ostalo, je pa vsa segnila v drago plačanem skladišču. Na vse to lahko tem zlikovskim lažnim ptičem danes odgovorimo, da je njihova zlobna pamet in hinavski patriotizem že davno ovenel in preživlja svoje poslednje dneve. Nikoli ni imel drugega namena, kakor služiti se z lažnjivim obrekovanjem proti vse in vsakega, kdorkoli bi zagovarjal ali pa delal za resnično narodne stvari. Radi takih gorostasnih laži, katere trosijo gotovi izrodki našega naroda med lahkoverne, je potrebno, da se odzovemo v čimvečjem številu gori omenjenih sej, da se na ta način pripričamo o iskrenem in poštenem delovanju Sveta Kanadskih Južnih Slovanov, ter njegovih podružnic v naselbinah.

Z rodoljubnimi pozdravi,

Matija Otoničar, taj.

Proslava otvoritve prvega slovenskega parlamenta

Kirkland Lake — Kakor menda po vseh drugih naselbinah, smo tudi tukaj v Kirkland Lake praznovali dva zelo pomembna zgodovinska dneva v skupni proslavi, dan 19 februarja in 27 marc. Kakor bo 19 februar zapisan na vidnem mestu v slovenski zgodovini, bo enako tudi 27 marc zapisan kot narodni praznik narodov Jugoslavije.

Dne 19 februarja je zboroval prvi slovenski parlament in sicer v Kočevju v letu 1944. Dočim so narodi Jugoslavije dne 27 marca v letu 1941 strmoglavili izdajalsko Cvetkovič-Maček vlado, ter tega dne iztočasno se postavili odločno v borbo proti okupatorjev in njihovih pomagačev. Torej 27 marc je enako spominski dan, kateri bo v srcu zapisan pri slehernem poštenem Jugoslovanu, ker bo spominjal poznejše rodove, ko so Jugoslovani pokazali nemškim in italijanskim tolpam, da čeprav so po številu majhni, se nedajo zasužnjiti.

Na tej proslavi se je pokazalo tudi, kako čuti brat za brata, ker je bila zelo dobro obiskana. Imeli smo se precej imenitno, samo vse dobrote grene človeku misel, ko se mi tu veselimo v izobilju, nasprotno se pa naš narod bori v pomanjkanju za svojo in našo bodočnost. No pa tudi za njih smo nekaj zbrali ob tej priliki. Čistega na veselici se je naredilo $171.00. Polovico te vsote smo takoj poslali na Svet Kanadskih Južnih Slovanov in drugo polovico smo začasno zadržali, a jo pošljemo pozneje, seveda z manjšim odbitkom za odsekove stroške.

Tu se želim zahviti vsem rojakom in rojakinjam, kateri so se udeležili omenjene proslave, katera je tekla v najlepšem redu. Tudi govornikom se moram zahvaliti, kateri so v kratkih besedah orisali kalvarijo borbe našega naroda in pozivljali na še trdnejšo slogo in vzajemnost med Slovenci, Hrvati, Srbi in vsemi drugimi narodnimi skupinami v tej deželi.

Izigrani so tudi tri dobitki. Prvi je bil veznina, pomembno in zelo lepo delo sestre A. Otoničar, za kar jo izrekamo posebno hvalo. Zelo pohvalno se je izkazala sestra P. Branišelj, katera je darovala dva zajca v okrašeni košarici v svrho dražbe, kar je prineslo precej lepo denarno vsoto. Prav lepa hvala sestra Pavla!

Za sedaj se je moj predal izpraznil, ter upam da se nebo pa uredniku napolnil z mojim dopisom. Prosim rojake in rojakinje, naj oprostijo če ni vse tako kot po "žnori". Saj veste da bolj obvladujemo kramp in lopato, kot pa pero. Tukaj naj navedem še imena darovalcev za pomoč našim bratom in sestram v starem kraju.

Po šest dolarjev, W. Sporar. Po pet dolarjev: J. Francelj, V. Ponikvar, E. Arko, V. Vesel, L. Levstek, J. Kordiš, J. Kužnik, R. Fajdiga, T. Lavrič, M. Otoničar, L. Lesar, N. Novak, J. Branišelj, J. Merhar, N. Pavlakovič, T. Krajc, F. Urbas, L. Dermaša, F. Krajc, J. Bolkovec, J. Maksič, F. Zidar, F. Pavček in N. Kuzma. Po štiri dolarje, M. Skube.

Po tri dolarje: J. Žalec, M. Tomac, J. Piškur, F. Stupica, G. Medoš in T. Krašovec. Po dva dolarja: E. Vesel, M. Hočevar, M. Vrbanek, T. Lenič, V. Vidrih, T. Novak, J. Šegina, M. Radelja, J. Balkovac-Perko, J. Klasnič, R. Brozovič, J. Štefanič, I. Mrzljak, Malič, T. Kasun in Mrs Domuis. Po en dolar, J. Pavček, ml.

Najlepše pozdrave vsem čitateljem Edinosti in ostalim Slovencem in Slovenkam.

Odbor odseka Z.K. Slovencev.

KONCERT IN PLES V TORONTO

Odsek Zveze Kanadskih Hrvatov priredi dne 21 aprila v Ukrajinski delavski dvorani, 281 Roys Rd., Koncert z bogatim programom.

Začetek ob 8 uri zvečer.

Po koncertnem programu bo ples in prosta zabava. Uljudno vabimo tem potom sobrate Slovence in Slovenke, da se udeleže.

Odbor.

Pismo iz starega kraja

Loški potok,
1. septembra 1944.

Dragi mi brat in sestra:

Po dolgem času je napočil srečni trenutek, da vam zopet lahko pišem in upam, da boste to pismo po posredovanju Rdečega križa, ki sedaj posluje na vsem osvobojenem ozemlju, v redu prejeli.

Gre že v četrto leto, ko si nismo mogli dopisovati. Pri nas se je med tem časom veliko izpremenilo. Kakor vam je znano, so nas leta 1941 okupirali Italijani, ki so izvajali strašen teror nad našim narodom. Ko se je začela ustanavljati Osvobodilna fronta, so pričeli fašisti še huje postopati z našimi ljudmi, ali kljub temu nismo odnehali, temveč se z večjim veseljem udrihali po okupatorju. Dne 23. oktobra 1941 so prvič pridrveli Italijani iz svoje postojanke Velike Bloke ter ustrelili dve nedolžni žrtvi iz Retji in eno iz Travnika. Iz Retji je bil ustreljen doma v sobi Bizjakov mlajši sin, v Travniku pa so vse moške sklicali skupaj v eno sobo in jih pretepali na mrtve žlake. Ko so se eni naveličali so prišli drugi; pretepali so tudi stare ljudi, nato pa požgali dve hiši in odšli.

Dne 9 maja leta 1942 je prišlo 12 partizanov, ki so napadli karabinijersko stanico, v kateri je bilo 32 karabinijerjev, kateri so pričeli obupno klicati na pomoč posadko iz Nove vasi. Proti dvanajstim partizanom je prišlo 500 mož. Ubili so zopet tri nedolžne žtrve, drugi dan pa odšli z vso karabinjersko posadko v Novo vas, nakar smo ostali tri mesece svobodni.

Dne 15 julija 1942 so začeli Italijani z ofenzivo proti partizanom, in to s šestimi divizijami. Sedaj se je začel šele pravi teror. Pred ofenzivo so metali letake iz svojih letal, na katerih je stalo, da kdor ostane doma, je varen svojega življenja in imetja. Zgodilo pa se je ravno narobe. Italijani so ubili štiri učitelje in družinske očete. Postrelili so jih pri Mrtalosu, kjer so jih tudi zakopali. Valentinovi Karolini so ubili dva sina, ki so jih vzeli, da bi jima kazala pot. Eden jim je ušel iz Predjame ter si s tem rešil življenje, ostala dva pa sta bila površno zakopana v Mušnevcu. Nešteto drugih fantov in mož so ubili dne 30 avgusta 1942. V Sadolu so jih ubili 18, nakar so šli Lahi nazaj v vas ter jo zažgali, da je ostala samo Kaplja. Pobrali so večino živine in prašičev, tako, da smo ostali brez vsakih sredstev, Sedaj stanujejo ljudje v zasilnih prostorih v kleteh, ki so pokriti z deskami.

Dne 1. avgusta so prišli Lahi na moje stanovanje in me aretirali ter odgnali v **Grčarice.** Tam so me zvezali in vlačili osem dni zvezanega po kočevskih gozdovih za talca. Rekli so mi, da če pade en sam partizanski strel, bom ubit. V Kočevski reki sem moral prisostvovati usmrtitvi 6 Bločanov, vsakega posameznika je streljalo v hrbet devet fašistov. V osmih dneh sem dobil samo trikrat jesti, nakar so me odpeljali v Padovo, kjer smo od gladu skoro umirali. Šele po treh mesecih sem prejel prvo pošto in takrat sem šele izvedel, kaj se doma dogaja. Internirali so mi edinega otroka, Malko staro komaj 15 let. Odpeljali so jo v najhujši logor na Rab, kjer jih je dnevno na stotine od lakote pomrlo, pa vendar je bila toliko pri moči, da je prestala tiste strahote in prišla domov. Ker pa so odpeljali tudi mojo ženo, ni hčerka, ko je prišla domov, dobila nikogar doma. Da mi je ostala, se imam zahvaliti samo dobrim domačim ljudem. Toda to še ni bilo dovolj, da je ostala prav sama doma. Hodili so jo ovajat okupatorjem, da je bila stalno pod nadzorstvom okupatorjev in domačih izdajalcev. Žena je prišla domov 21 sept. jaz pa 2. oktobra, leta 1943.

Ko sem prišel domov, sem šele videl, kaj so mi Lahi napravili. Vso mast in ves živež so mi požgali in pokradli, pravtako tudi dosti obleke, tako da sem ostal brez vsakih sredstev. Ampak nisem obupal, ker smo se vseeno preživeli.

Doma je drugače po starem. Od naših sorodnikov so še vsi živi in zdravi med tem časom so umrli edino Zajca mati lansko leto 29 maja. Jožetova sinova sta oba pri Osvobodilni fronti, nekateri ostali vaščani okrog pa so pri domobrancih, ali kakor jih imenujemo, pri "švabobrancih". Ako bi bili domobranci bi branili svoj dom, ne pa Hitlerjeve zveri! Najbolj žalostno je, ker imajo tako malo zavednosti in so tako zaslepljeni, da pravijo, da se oni bojujejo na strani Angležev in Amerikancev, in da kadar pridejo Angleži in Amerikanci, da bodo vse partizane postrelili. In mnogi starejši so takega mišljenja, ko vendar vidijo in slišijo, kako prinašajo zavezniška letala partizanom vojni materijal in živež. V takem slučaju pravijo, da so se letalci zmotili ter vrgli partizanom zaloge, katere pa so bile v resnici namenjene domobrancem. Tudi, ko pridejo zavezniški letalci bombardirati nemške postojanke v Borovnico in Rakek, se "zmotijo". Vidiš, taki so nekateri naši ljudje.

Sprejmi srčne pozdrave, pozdravi tudi vse znance in mi takoj odpiši.

Tvoj brat **Rudolf.**

(Gornje pismo je prejela iz Loškega potoka Mrs. Josephina Železnikar v Chicago, sestra pisca tega pisma, ki je bil trgovec v Loškem potoku, in ga ponatiskamo za čitatelje Edinosti, Ured.)

VAŽNO ZA St. Cahterines

Tem potom se naznanja članstvu odseka Zveze Kanadskih Slovencev v St. Catharines in okolici, da se naša redna seja in prihodnje seje ne bodo vršile v prej znanih Plut in Kump prostorih, ampak v prostorih brata Cesarja.

Prihodnja seja se vrši dne 29 aprila ob 2 uri popoldne i nse naproša tako člane in članice, kakor tudi druge rojake in rojakinje, kateri žele pristopiti v naš odsek, da se udeleže ob določeni uri seje.

Tajnik.

VAŽNO NAZNANILO

Tem potom se naznanja našemu narodu v Torontu in okolici, da je lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov zaključil na svoji redni seji z dne 10 aprila, da se pokliče vse prispevatelje v denarju ali blagu za pomoč narodom Jugoslavije, na skupni sestanek v nedeljo dne 22 aprila ob 3 uri popoldne v Bolgarsko-Macedonski dvorani, 386 Ontario St.

Namen sestanka je, da se sname sliko od vseh prispevateljev v zgoraj omenjeni namen, katero se bo ponatisnilo v spominski knjigi, katero bo izdal Svet Kanadskih Južnih Slovanov, kakor je že večkrat bilo omenjeno.

Zato je važno, da se vsi prispevatelji zberejo ob določeni uri v omenjeni dvorani. In da bi ne bil kdorkoli prizadet se naproša vse, da to naznanilo vpoštevajo in da se udeleže tega sestanka.

W. Skočilič, tajnik.

Obiskal Uredništvo Edinosti

Toronto — Med potjo v Windsor, se je oglasil v uredništvu dobro znani rojak iz Norande, Jack Modic, dalj časa tajnik tamošnjega odseka Zveze Kanadskih Slovencev in agilen delavec za napredne narodne stvari.

Preselil se je v Amhersburg, kjer je dobil tudi delo, kakor omenja v pismu, obenem pa izraža nado, da bodo rojaki in rojakinje v Norandi delali z vnemo pri odseku Zveze Kanadskih Slovencev, kakor tudi v drugih narodnih akcijah vprid zmagi nad fašizmom, ter srečnejšo povojno dobo.

VABILO NA VESELICO

Domačo veselico, domača godba in z domačo postrežbo priredi odsek Zveze Kanadskih Slovencev v Windsorju v soboto dne 21 aprila v prostorih 1100 Cadillac St. Začetek ob 8 uri zvečer.

Slovenci in Slovenke, prijatelji veselja in zabave, Windsora, Detroita in okolice so uljudno vabljeni, da se udeleže. Zabave bo dovolj kakor navadno pravimo, za mlade in starejše.

Zato vsi na zabavo dne 21 aprila. **Odbor .**

Mi smo Titovi borci

JUNAKI

VII. KORPUSA NOV POJ MI SMO TITOVI BORCI

Izdal Propagandni oddelek Glavnega štaba NOV in POS

Tudi nas je večletni osvobodilni boj prekoval, da smo postali "drugačni ljudje", podobni svojim vzornikom rdečearmejcem. Brez števila junakov je dala naša borba.

V to brošuro junakov VII. korpusa NOV in POJ smo zbrali samo tiste, ki so bili že objavljeni v našem tisku ali pa smo jih priredili iz pripovedovanj očividcev, njihovih soborcev. To pa ne pomeni, da niso storjeni še sijajnejši podvigi naših junakov in da bodo izginili v pozabljenje. Njihova imena bodo prej ali slej zapisana v neštetih knjigah, zapisana pa so že v srcih vseh slovenskih ljudi. Pozni rodovi bodo s spoštovanjem govorili o njih in ostali nam bodo večen vzor, kako se je treba boriti in žrtvovati za svobodo: čast in srečo svoje domovine.

"Mi smo Titovi borci"

Tretji dan bojev za Žužemberk je dobil komandir čete Ante Tomaž povelje, da s svojo četo za vsako ceno prepreči načrte Nemcev, ki so hoteli udariti v bok našim enotam, ki so bile že v postojanki. Četa je zasedla položaje okoli šole in v njej. Komandir je pojasnil borcem, da se s teh položajev ne smejo umakniti. "Pokažimo, tovariši, da smo Titovi borci, ki ne odstopajo nikdar, če se od njih tako zahteva!" "Vztrajali bomo in zdržali", je bil odgovor vse čete.

Ves dopoldan je bilo na tem odseku mirno. Tu pa tam se je utrnil strel. Komandir Ante je sedel v šoli za katedrom.. Skozi okno, na katerem je slonel mitraljezec s šarcem, je natančno videl švabe, ki so se zbirali pri Zafari. Vedel je, da se bo kmalu začelo. "Ne smete jih spustiti", mu je rekel komandant. To povelje, ki se je zagrizlo v vso njegovo četo, jih je odmaknilo od vsega drugega dogajanja. Oči so jim žarele v pričakovanju in sovraštvu: "Ne, ne bodo prodrli!"

Nekako opoldne se je pričelo. Več min hkrati se je razletelo pred šolo. Drobci so zažvižgali po zraku in se zarili v stene. Borci so se stisnili k tlom. Nato je sledila druga salva, tretja in tako nekaj minut. Prah in dim jih je ovil. Skozi to od sonca ožarjeno kopreno je mitraljezec na oknu prvi opazil švabe, ki so se vsuli iz Zafare. Dolg rafal je sprostil pričakovanje borcev. Nemci so naskakovali v gosti vrsti. Padali so, se zopet dvigali, nekaj jih je obležalo. Ni šlo. Zopet so pričele padati mine. Iz štaba je pritekel kurir. "Kako je?" Komandir si je obrisal prah z obraza in se nasmehnil: "Kar brez skrbi naj bodo. S te strani jih ne bo." Drugič so švabi pričeli bolj previdno. V dolgi strelski verigi so se plazili in pričeli obkoljevati šolo. "Vsi v šolo", se je razlegal komandirjev glas. Nato so tolkli iz vseh oken. Mine so pričele udarjati po strehi in v židove. Šola se je stresala in ječala. Dim in prah je silil borcem v pljuča. Ob oknih so se odražale samo njihove silhuete. Tedaj je pričela šola goreti. Komandir Ante je zdirjal po vseh sobah in mirno zapovedoval: "Naprej bombe, potem izpad. Bili se bomo prsa ob prsa. Pripravite nože."

Težko je ugotoviti, kako se je razvijal neviden enourni boj v ognju in dimu. Ko se je sesula streha šole in so se iskre dvignile visoko pod nebo, je sonce obsijalo mrtve borce. Padli so do zadnjega. Zadnji Nemci so s kopico mrtvih in ranjenih zapuščali Zafaro.

Četa je izvršila povelje.

Borba VII. korpusa za Žužemberk maja 1944.

TELEFONIST LISJAK

Telefonist Lisjak je buden sedel pri svoji centrali. Ves dan sploh ni odložil slušalk. Venomer se je oglašal zvonec in Lisjak je dajal zvezo. "Halo, tukaj Lisjak, halo, halo."

Med temi visokimi skalami pod gradom Šumberk so se spajale žice Lisjakove centrale in dveh rezervnih telefonskih aparatov. Ves dan so odmevali po gozdu posamezni streli iz pušk in tudi rafali strojnic. Nekje daleč so se spopadale naše in sovražnikove izvidnice. Proti večeru je pokanje ponehalo.

V taborišču devete brigade je življenje potekalo običajno. Straže so bile običajne, le patrole so pogosto odhajale na poizvedovanje. Telefonist Lisjak pa je dajal zvezo: "Halo . . tukaj Lisjak . . halo . . halo".

Kar je nekdo pritekel k centrali in povedal, da je opazil par sto metrov od taborišča švabobrance. Izdajalci so izvohali taborišče in nadejali so se, da bodo z nenadnim napadom dobili v roke bogat plen. V taborišču je bilo takoj vse pokonci. Toda še preden so bili obveščeni vsi borci, je še zadrdral pri kuhinji dolg rafal. Pokalo je vse križem, da so veje kar v snopih padale iz dreves.

Klub presenečenju, ki je uspelo švabobrancem radi izdaje, se je brigada med srdito borbo premaknila nekoliko višje nad taborišče.

Lisjak je ostal pri centrali. Vedel je, kaj mora storiti: vzdržati na mestu, dokler ne obvesti sosedne edinice. Na vse strani je iskal zvezo in vpil v telefon: "Halo, centrala . . halo, tukaj Lisjak . . . napadli so nas . . iz hrbta . . da, belogardisti. . ."

Skupina švabobrancev je prodirala proti njegovemu zaklonu. Očividno so hoteli priti na skale, odkoder bi lahko obvladali popolnoma gol prostor, preko katerega se je morala brigada umikati. Lisjak jih je videl, pa se ni premaknil. Z najbližjo edinico nikakor ni mogel dobiti zveze. "Halo, tukaj Lisjak. ." — je najmanj že desetič klical v telefon — odgovora ni bilo. Švabobranci so bili le še nekaj korakov oddaljeni, ko se bližnja edinica oglasi. Sprejela je vest in Lisjak se je oddahnil. Sedaj je storil vse, kar je bilo v njegovi moči.

Komaj deset metrov pod njegovimi skalami je stal domobranec in pošiljal rafal za rafalom za zaščitnimi oddelki umikajoče se brigade. Med upitjem in streljanjem ni slišal skritega Lisjaka, ki je med tem že opravil svojo dolžnost. Zvezo z bližnjimi edinicami je dobil, pomoč bo prišla. "Počakajte, hudiči izdajalski!"

Vse je trajalo le nekaj trenutkov. Potem je Lisjak z enim zamahom pretrgal vse žice, si vrgel preko rame centralo in oba aparata ter se pognal izza skal. Ravno, ko je dosegel grmovje in se spustil pod rob ceste, so ga švabobranci opazili in užgali za njim. Toda telefonista Lisjaka njihove krogle niso mogle več zadeti.

Brigada je medtem uspešno zavzela nove položaje in zodrževala izdajalske napadalce. Enote, ki jih je obvestil junaški telefonist Lisjak, so krenile takoj v smer borbe. Niti uro potem, ko jih je Lisjak obvestil, so udarile švabobrancem v hrbet., Presenečeni izdajalci so se spustili v divji beg in pustili na bojišču orožje in svoje mrliče.

Še isti večer je telefonist na novem mestu postavil centralo in vzdrževal zvezo med posameznimi edinicami.

Borbe IX. brigade okoli Št. Vida julija 1944.

(Nadaljevanje prihodnjič)

VABILO NA ZABAVO

Hamilton — Odsek VPZ. Bled št. 13 "Planina", priredi večerno zabavo v soboto dne 28 aprila na farmi pri rojaku J. Bartol. Ker večinoma že vsi dobro veste za ta prostor nebom opisoval poti.

Tem potom so uljudno vabljeni Slovenci in Slovenke, kakor tudi sobrati Hrvati in Srbi, da se udeleže tega zabavnega večera, kjer bo na razpolago poleg godbe tudi dober prigrizek in za poplahniti suha grla.

Pričetek ob 7 uri zvečer.

Nepozabite torej v soboto dne 28 aprila.

Uljudno vabi odbor:

Na predvečer zmage

(Iz 2 strani)

vse svobodoljubne javnosti sveta, marveč tudi zavezniških uradnih faktorjev. S padcem Puričeve vlade je bila končno popolnoma razbita ona uradna politična linija, ki je začela jeseni 1941. l. in ki je nanesla toliko zla narodom Jugoslavije.

Sledili so potem trije važni dogodki:

1. Predsednik vlade je postal dr. Ivan Šubašič.

2. Sklenjen je bil sporazum med Šubašičem in Nacionalnim komitetom.

3. Maršal Tito se je sestal s predsednikom vlade Velike Britanije Winstonom Churchillom ter s štabom zaveznikov za Sredozemlje na čelu z generalom Wilsonom.

Ni dvoma, da imajo vsa ta tri dejstva pomembne zunanje-politične posledice za Jugoslavijo.

Sporazum Tito-Šubašič je mogel ponovno uveriti vso svobodoljubno svetovno javnost, da je narodno osvobodilno gibanje Jugoslavije pripravljeno sodelovati z vsakomur, ki se hoče resnično boriti proti fašističnemu osvajalcu.

On je obenem lahko prepričal vso domačo reakcijo, da so njeni računi, da jih bodo zavezniške vojske ponovno posadile na oblast, kljub njenemu izdajalskemu sodelovanju z okupatorji, končno veljavno šli po vodi.

S sporazumom so razbite mnoge zunanje-politične pozicije mihajlovičevskih klik, raznih Fotičev, Sumenkovičev, Gavrilovičev itd. Sleparjenja je konec in sleparje je obdal splošen prezir.

Če ni bil dovolj je tudi slepce moral prepričati sestanek Churchill - Tito. Ni dvoma, ta konferenca predstavlja enega najpomembnejših dogodkov v razvoju narodne osvobodilne borbe narodov Jugoslavije. Danes je še prezgodaj govoriti o podrobnostih, no, njegov pomen bi mogli izraziti predvsem v naslednjem:

1. Konferenca je posledica prepričanja vse svobodoljubne javnosti zavezniških držav, da prav narodno-osvobodilno gibanje predstavlja narode in njihovo voljo. Ona je priznanje naši borbi in njenim rezultatom s strani vseh naših zaveznikov. Zato je ta konferenca začetek še tesnejših odnosov nove Jugoslavije z zavezniki.

2. Konferenca Churchill-Tito je še ena — to pot najzgovornejša — potrditev dejstva, da se zavezniške velesile ne bodo vmešavale v notranje zadeve Jugoslavije. Po tem sestanku nihče več ne more reči, da je bil zaveden z napačnimi informacijami o stališču zaveznikov do nove Jugoslavije.

3. Pojačano bo vojno sodelovanje med zavezniki in NOV Jugoslavije

Nova Jugoslavija se je afirmirala pred vsem svetom. Svobodoljubna javnost vsega sveta zna ceniti ogromen moralni kapital, ki so si ga naši narodi pridobili v toku več ko triletne borbe za svojo lastno svobodo in za skupno zavezniško stvar. Demokratična vsebina narodno osvobodilnega gibanja poglablja simpatije, ki jih množice vsega sveta goje za naše narode. V novi Jugoslaviji gledajo te množice primer držanja malih narodov pred nevarnostjo fašističnega imperijalizma. V Angliji, Franciji, Meksiki, Italiji so ustvarjena društva prijateljev nove Jugoslavije,, a slična društva obstoje — tudi v Zedinjenih državah in drugih ameriških državah.

Svojega nesebičnega zaveznika in prijatelja imajo narodi Jugoslavije v Sovjetski Zvezi. Ustvaritev brigade NOV Jugoslavije v Sovjetski Zvezi, pomoč v orožju, ki nam jo daje Sovjetska Zveza in velike simpatije sovjetskih narodov za našo narodno osvobodilno borbo, ki so jo ti narodi izražali od prvega dne naše osvobodilne vojne — vse to je dokaz, da nam bo Sovjetska Zveza bratski stala ob strani tudi v bodočnosti. Naši narodi znajo vračati ljubezen za ljubezen, zvestobo za zvestobo.

Jasno je po vsem tem, da je položaj nove Jugoslavije v svetu krepko utrjen. Jugoslavija ni več majhna in neznatna državica na Balkanu. Jugoslavija je zavzela po zaslugi slavne NOV in enodušne borbene volje naših narodov, ki se niso dali upogniti, zavidno mesto med svobodoljubnimi narodi. Pokazalo se je to pot, da včasih moralni kapital odtehta tudi fizično silo Mi smo, tovariši, bogati na tem moralnem kapitalu, kajti naši narodi so pokazali toliko pripravljenosti na žrtve, toliko plemenite ljubezni do svobode, da so si priborili spoštovanje vsega sveta .

To dejstvo nas danes brani bolj od vsakih besed, deklaracij in principov. Ni dvoma, da obstoje še v svetu reakcionarni mračnjaki, ki bi nas radi utopili v žlici vode, ki bi radi pomagali našim domačim izdajalcem. Toda oni imajo danes povezane roke, oni svojih namenov ne smejo izreči glasno, njim ostane samo intriga in kleveta.

Novi Jugoslaviji se ni treba več boriti za priznanje. Ona je tu in vanjo so uprte oči vsega svobodoljubnega sveta. Njen obstanek in neoviran razvoj je popolnoma zagotovljen.

Pripraviti se na zadnjo fazo naše osvobodilne borbe

No, ko ugotavljamo vse te uspehe bi bilo zelo nepravilno, če bi se udajali vrtoglavici od uspehov. Pred nami so še težke borbe in napori. Ne mislim pri tem samo na sedanjo vojno proti Hitlerju, ki se naglo približuje h kraju. Mislim predvsem na prvo povojno razdobje obnove naše razrušene in opustošene domovine na razdobje v katerem bodo naši narodi v končni obliki morali realizirati svoje nacionalne in demokratične pravice. Čas je prišel, tovariši, ko se je treba pripravljati tudi že za to razdobje.

Mi se bomo v tem razdobju srečali predvsem s tremi sovražnimi faktorji.

(Nadaljevanje prihodnjič)

OPAŽANJA ZUNANJEGA POROČEVALCA V JUGOSLAVIJI

Nekje v Jugoslaviji — Dopisnik Landrum Bolling, kateri se nahaja nekje v Jugoslaviji v svojem dopisu pravi naslednje:

"Zgodovina jugoslovenske armade, postane veličanstvenim predmetom zgodovinarjev in novelistov za dolgo, dolgo dobo. V tem momentu in menda tudi najprimernejši način za povedati resnico, je očividec.

Preko vasi ali pa ob potu, kjerkoli v vojnem področju, vojaki navadno pozdravljajo kadar se kdo pelje mimo v ameriškem džipu, (Jeep). Na niti eni drugi evropski bojni črti, se nihče ne zmeni da bi zvrnil neko pozornost na par vojnih poročevalcev, kateri se peljajo z kakim mlajšim častnikom v takozvanem džipu. Tukaj pa ako se kdo pelje na ta način, mora biti le brigadir ali pa general v nujnih zadevah. Prav malo mi ostane kaj drugega za povedati o resničnem problemu pomanjkanja vozil za transportacijo.

V Beogradu ministri vred z svojimi uradi so zaposleni z pripravami in načrti za rekonstrukcijo dežele. Četudi je pomoč v tem oziru nujno potrebna, ljudstvo ne čaka, ampak si samo pomaga z lastnimi sredstvi. V neki manjši vasi nedaleč bojne črte ob vznožju manjšega gozda, sem opazoval deset let staro deklico, oblečeno v čednem kmečkem krilu, kako je marljivo zametala bivše nemške zakope. Na drugi strani pota, so vaščani dogotavljali vaški park. V vasi, kmeti si popravljajo strehe, na stanovanjskih poslopjih, ki so bile poškodovane v poslednjih bitkah predno je sovražnik odstopil.

Še bolj zanimivo je gledati na barvo eksplodirajočih granat istreljenih po jugoslovanskem topništvu. Iz nekaterih se pokaže siv, drugih bel in tretjih črn dim. Iz tega je mogoče ugotoviti, da je municija od raznih armad, med temi, italijanska, ruska in nemška, po barvi eksplodirajočih granat.

Med ljudstvom kljub revščini in pomanjkanju, vlada živahnost. V nekoliko vasi sem opazoval narodni ples, kjer so vaščani skupno z vojaki in častniki plesali. Ta ples je bil napol jugoslovanski in napol ameriški jazz.

Prav dobro smo se imeli na zabavi

Hamilton — Prošlo soboto smo se pa spet dobro imeli. Naš poznani rojak J. Bartol je proslavil svojo srebrno poroko, 25 letnico zakonskega stanu. Nas se je zbralo precej velika gruča Slovencev odvsepovsod, Hamiltona, Beamsville, Stony Creek, Red Hill, Fruitland in Oshawe. Moram se zahvaliti v imenu sebe in moje žene in omeniti, da je bilo zelo prijazno in vsega dovolj. Hvala Ti John, kakor tudi ženi, za tako lepo postrežbo. Želim Ti da bi bil srečen in zdrav še toliko let, da bi še zlato poroko proslavili isto v takem razpoloženju, kot smo srebrno.

Nismo pa pozabili ob tej skoraj redki priliki na stari kraj. Eden pride pa me sune pod rebra rekoč: "Jack, tu je prilika dobiti par dolarjev za stari kraj." Kaj drugega sem mogel dejati, kakor OK. Grem in vprašal sem J. Bartolna za dovoljenje, če smem pobirat za stari kraj. On pravi: "Ja. . . zakaj pa ne!" Pričetek prav lep.

Rojak M. Kotce je priložil pet dolarjev, J. Berkopec dva in po en dolar: Valentin Ručigaj, L. Champa, R. Champa, J. Rezel, J. Vukmanič, J. Pirc, A. Hrvat in J. Bolha Skupaj $15.00.

Ni šlo pa tako gladko z tem pobiranjem. Dosti jih moraš požreti, ali se pa ljudem zameriti tako, da to delo moram jaz opustiti, če nebom vse prijatelje zgubil.

Jack Bolha.

Praznovanje 25 letnice v zakonu

Winola — Oprostite ker se nisem mogel osebno zahvaliti vsakemu posebej, preveč dela in tudi malo skrbi ima človek v takem slučaju. Ne bi se rad zameril ljudem katere sem pozabil. Zato vas prosim dragi rojaki-nje, oprostite ako v slučaju niste bili takoj postreženi.

Zato pa dragi rojaki-nje, še enkrat se vam najlepše zahvalim, za to čast, katero ste mi izkazali na dan moje 25 obletnice (srebrne poroke). Ne zamerite če sem kakšno pomoto napravil, jaz, kakor tudi moja žena, veliko hvalo poram izreči vam dragi tovariši za tako lepa darila in zraven tega še lepa vsota denarja, katerega ste darovali. Jaz bi vas vsakega posebej omenil, pa bi preveč prostora vzelo v listu.

Zahvaliti se moram tudi našim muzikantom iz Oshawe, kakor tudi iz Hamiltona, ki so tako lepo zaigrali. Ko sem začul godbo iz Oshawe, sem prec pozabil na 25 letnico in mi je nehote prišla neka misel, da sem 20 let star.

Oprostite mi in hvala vsem skupaj.

Mr. Mrs. Bartol.

Mladinski koncert v Sudbury

V nedeljo dne 22 aprila Mladinski odsek V. P. Z. Bled priredi koncert v znanih prostorih 322 Bessie St. Pričetek ob 8 uri zvečer.

Ker bo to prvi koncert, katerega priredi naša mladina v Sudbury, je dolžnost nas vseh in posebno Slovencev in Slovenk, da se jim oddolžimo z tem, da se ga vsi udeležimo. Uljudno so vabljeni sobrati Hrvati in Srbi, ter ostali prijatelji mladine za čimvečjo vdeležbo.

Odbor:

Iz francoščine prevedla K. N.

Ali ni občutila nobenega usmiljenja zanj, ki je odšel danes v tako strašno negotovost morda v smrt? Ali ni ravnal tako, kakor ravnajo vsi zakonski možje v podobnem položaju? Saj je vendar njegova prava zakonska žena tudi pred Bogom in ne samo pred ljudmi.

Ne! ni ravnal tako, kakor bi ravnal gentlemen v takšnem trenutku! Izrabil je njeno zaupanje, izrabil mučni položaj, ki je čisto po nedolžnem zašla vanj. Ni opravičila za takšno ravnanje, tudi ne, če si lahko že nekaj ur nato mrtev!

Med tem premišljevanjem so se ji oči spet ustavile na nočni omarici, na denarju, ki se je srebrno svetlikal v soncu. Kljub sveti jezi, ki jo je čutila do Morena, je začutila v srcu nenadno ganotje.

Ta pozornost jo je hkrati razveselila in ganila. Ali je mogoče, da je zdaj ta mladi mož prepričan, da bo živel z njo, kakor živi vsak mož s svojo ženo, da ji bo dajal denarja, da jo bo varoval in morda razvajal? Ali je to mogoče, če se je poročil z njo, ne da bi jo prej dobro poznal? Toliko teže je razumela vse to, ker je še prav malo poznala moški svet, saj je komaj odrasla kratkim krilom. Moški postavljajo zakone in ravnajo se po njih celo tedaj, kadar jim to ne gre v račun. Dobro vzgojen moški ne bo nikoli pustil, da bi mu žena umrla od lakote, čeprav ga je še tako varala. In če sicer pošten moški ne skrbi za svoje prave otroke, ga njegovi znanci prezirajo.

Da, najbrže ji je tudi Moreno zato pustil denar.

Čeprav je bila še zelo nejevoljna, da kar jezna na tega predrznega možaka, se ni mogla premagati, da ne bi prebrala lističa, ki je ležal zraven denarja. In ko ga je prebrala, si spet ni mogla kaj, da se ne bi njeno tako dobrohotno in neznočuteče žensko srce otajalo ob tem nežnem in dobrotljivem pismu:

Senor,

Govoril sem o vas s svojim tovarišem. Prišel bo zjutraj po vas in vas bo odpeljal tja, kjer bo dobro za vas. Zaupajte mu in pazite na vsak svoj korak, kajti čaka vas še mnogo ovir. Iz vsega srca želim, da jih bi premostili, kajti odselej mi je vaša varnost tako draga kakor moje življenje!

Miren bom šele, ko bom izvedel, da ste na varnem pri svojcih.

Oprostite mi, nina moja, če sem bil nekoliko predrzen. . . Vaša lepota je moje edino opravičilo! Prisegam vam, da ni prišla čez ustnice beseda ljubezni ki ne bi bila resnična. Moja duša je bila vaša od prvega trenutka, ko sem vaš zagledal!

Spomin na vaše nebeške oči bo moja zvezda vodnica, če se bom vrnil živ iz bojev, in moja poslednja sladka slika, če bom padel.

Žena moja, zbogom. . . Če se boste doma, na Francoskem, kdaj spomnili ubogega caballera, naj vaše lepe ustnice zašepečejo kratko molitev za njegovo dušo ali njegovo rešitev.

Zbogom, Orana, žena moja. . . in moja ljubezen!

Moreno.

Orana je prebrala pismo in se zamislila. Čudno ganotje ji je stislo grlo. Človek, ki je čuitla do njega zaničevanje, celo prezir, ji je napisal to dobrohotno, ljubeče ljubezensko pismo.

Obsul jo je z ljubeznijo in z velikodušnostjo, s prav neverjetno velikodušnostjo. Kot komaj doraslo dekle, ki ni še nikoli prav ljubila, ni mogla razumeti, kako se je mogoče tako nenadno do ušes zaljubiti. Zdaj je pričenjala verjeti, da so bile letalčeve ljubezenske izpovedi v tej burni noči resnične. Rdečica jo je proti njeni volji zalila, če se je spomnila nanje.

Spet je pogledala pismo. Še dve besedi sta bili v njem, ki sta jo globoko pretresli, hkrati pa razveselili: žena moja! Napisal je "žena moja" in ob misli na ti dve besedi jo je prešinilo nekaj vznemirljivo sladkega po vsem životu.

"žena moja!" človek, na pragu smrti, se je spomnil nanjo, na svojo ženo, poskrbel, da si bo pomagala, njen edini prijatelj v tej strašni deželi. . . Prijatelj? Ali si ni še pred nekaj minutami zatrjevala da ji ne more biti po tem, kar se je zgodilo, samo še sovražnik? Skušala je odgovoriti na to vprašanje, toda bila je še tako razburjena, da ni mogla presoditi, za kaj naj bi se odločila.

"žena moja!" Če bo usoda hotela, da bo moral umreti, bodo to najbrže njegove zadnje besede, in nihče na vsem širnem svetu mu jih ne bo smel ubraniti. . . Tudi ona ni mogla več preprečiti, da je ne bi tako imenoval. Da, njegova žena je, pri tem se ne da nič spremeniti.

In to je edino neizpodbitno. . .

XIV

Rahlo trkanje na vrata je zbudilo Orano iz premišljevanja.

"Pol enajstih je, senora, prinesla sem vam zajtrk!"

"Vstopite vendar, Margarita!"

"Še zmerom v postelji, dušica? Oh, razumem. Takšna noč ni nikoli dovolj dolga! Ubogi gospod, moral je tako rano odriniti. Slišala sem ga ko je šel čez dvorišče. Izgubil je sabljo, tako je hitel. Zazvenčalo je na tlaku, da je bilo joj! Ali ga niste slišali?"

"Ne. Spala sem in moj mož je bil dovolj obziren, da me ni budil. Tako trdno sem spala, da bi se menda lahko hiša podrla, ne da bi slišala."

"Nič čudnega. V vaših letih sem spala kakor ploh."

Vrla ženska je najprej pazljivo pospravila ostanke večerje, potlej pa postavila na mizo pladenj z zajtrkom: kadečim se kakaom in rgljički, dišečimi po janežu.

Španci zelo radi pijo sladki, duhteči kakao in prigrizujejo janeževe rogljičke; pravijo, da si nekateri takšno južino celo v cerkev prineso. Tudi Orana je s slastjo segla po pijači in prigrizku.

Vnovič je potrkalo, to pot kratko in energično. Orana se je prestrašena ozrla v vrata.

Vstopil je čokat, močan moški, energičnega obraza in prodornih, jekleno sivih oči.

"S kom imam čast?" je plaho vprašala, skušajoč skriti zadrego, ki jo je občutila pred neznancem.

Tujec je skrbno zaprl vrata, se priklonil in dejal:

(Nadaljevanje prihodnjič)

JAVNI SHOD V SUDBURY

Dne 22 aprila se vrši tukaj javni shod, katerega sklicujejo tukajšni Slovenci, Hrvati in Srbi. Namen tega shoda je, da se pogovorimo kako bomo prispevali svoj delež za osmo vojno posojilo.

Shod se vrši v prostorih na 322 Bessie St. Začetek ob 7 uri zvečer.

Ob tej priliki se bo kazalo premične slike v isti dvorani in po celotnem programu, se vrši zabava društva VPZ. Bled.

Odbor: